

Sygn. akt III UK 401/19

POSTANOWIENIE

Dnia 8 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania E. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

o prawo do emerytury,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 8 października 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 21 marca 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kwotę 240,00 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Decyzją z 2 sierpnia 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił E. D. przyznania prawa do emerytury, ponieważ nie udowodnił od przypadającego do dnia 1 stycznia 1999 r. – 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego oraz 15 letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

Wyrokiem z 14 czerwca 2018 r., sygn. akt VIII U (...) Sąd Okręgowy w L. zmienił w/w decyzję organu rentowego i przyznał E. D. prawo do emerytury od 1 lipca 2017 r. oraz stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za

nieustalenie wnioskodawcy prawa do świadczenia w przepisany terminie. Sąd wskazał, że w sprawie nie było spornym, że odwołujący ukończył 60 lat, legitymuje się 25 – letnim stażem pracy oraz wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państw. W zakresie prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, Sąd przyjął, że prace jakie wykonywał E. D. w „A. ” Sp. z o.o. w T. w okresie od 10 listopada 1978 r. do 31 grudnia 1998 r. odpowiadają pracom wymienionym w rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w wykazie A, dziale VIII, poz. 1, tj. „ciężkie prace załadunkowe i wyładunkowe oraz przeładunek materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących lub parzących w transporcie”. W sprawie zatem uznano, że E. D. wykazał ponad wymagany 15-letni okres pracy w warunkach szczególnych.

W apelacji organ rentowy zarzucił Sądowi pierwszej instancji naruszenie prawa materialnego, tj. art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z § 2 ust. 1 i § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze – przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie ; naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. w zakresie swobodnej oceny dowodów oraz sprzeczność ustaleń Sądu z zebrany w sprawie materiałem dowodowym.

W odpowiedzi na apelację E. D. nie zgodził się z zarzutami apelacji i podniósł kwestię pracy własnej w warunkach szczególnych.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 21 marca 2019 r., sygn. akt III AUa (...) zmienił częściowo zaskarżony wyrok w ten sposób, że początkową datę prawa do emerytury ustalił na dzień 12 lipca 2017 r., a w pozostałej części apelację oddalił. Stwierdzając zasadność apelacji w części Sąd Apelacyjny podniósł, że Sąd Okręgowy ustalając E. D. i prawo do emerytury pominął, że jest on członkiem otwartego funduszu emerytalnego, a oświadczenie o przekazaniu środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa zawarł w złożonym wniosku o emeryturę w dniu 12 lipca 2017 r.. Dlatego też, dopiero z tą datą spełnił wszystkie warunki wymagane do nabycia prawa do emerytury w oparciu o powołane przepisy.

Ponadto Sąd Apelacyjny stwierdził, że Sąd Okręgowy prawidłowo uznał sporny okres zatrudnienia za pracę w szczególnych warunkach, zaliczając go do uprawnień przy ustalaniu prawa do wcześniejszej emerytury, zatem Sąd drugiej instancji w pełni podzielił rozważania Sądu pierwszej instancji odnośnie możliwości zaliczenia pracy wnioskodawcy jako ładowacza – do pracy w warunkach szczególnych.

W piśmie z 19 czerwca 2019 r. skarżący organ rentowy wnosi o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżąc wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) z 21 marca 2019 r., sygn. akt III AUa (...) i wskazując, że skarga jest oczywiście uzasadniona, a w sprawie naruszono przepisy prawa materialnego, tj. art. 184 w związku z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie oraz naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 382 i art. 316 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez wydanie wyroku z pominięciem zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. W uzasadnieniu skargi kasacyjnej organ rentowy podnosi, że ustawodawca za prace w szczególnych warunkach uznaje jedynie ciężkie prace załadunkowe, rozładunkowe oraz przeładunkowe, ale jedynie materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących lub parzących. Tych zaś prac, w ocenie organu rentowego, wnioskodawca nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Skarżący wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w (...), a w sytuacji uznania przez Sąd Najwyższy, że podstawa naruszenia prawa materialnego jest oczywiście uzasadniona, wnosi o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i orzeczenia co do istoty sprawy poprzez oddalenie odwołania ubezpieczonego. Ponadto organ rentowy wnosi o rozstrzygnięcie o kosztach procesu i zasądzenie na rzecz ZUS kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztach zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną w piśmie z 10 lipca 2019 r. ubezpieczony podnosi, że w spornym okresie, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, pracował na stanowisku ładowacza, mając przy tym kontakt z substancjami wskazanymi w rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym

charakterze. Wskazuje na bezzasadność skargi kasacyjnej i wnosi o jej oddalenie – w przypadku przyjęcia do rozpoznania oraz zasądzenie od ZUS na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Jeśli wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazuje na oczywistą zasadność skargi (tak jak w ocenianej sprawie), to w jego uzasadnieniu powinny się znaleźć odpowiednie wywody potwierdzające tę okoliczność. Skarga jest bowiem oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wywodu prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność

będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638). Trzeba też przypomnieć, że podczas gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania - z uwagi na jej oczywistą zasadność niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Skarga kasacyjna nie zasługuje na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania tylko i wyłącznie z powodu ograniczenia kasacyjnego wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania z ewidentnie chybionym wnioskiem o rzekomo oczywistej zasadności skargi. W przypadku powoływania się na przesłankę tzw. „przedsądu” wskazaną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., w stosownym wywodzie prawnym skarżący powinien wykazać, że w sprawie doszło do kwalifikowanego oczywistego naruszenia prawa, widocznego *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy, oraz że skutek takiego naruszenia zapadł wyrok

oczywiście wadliwy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2011 r., V CSK 113/11, LEX nr 1101690 oraz powołane tam orzecznictwo). Tymczasem skarżący nie wykazał, że Sąd drugiej instancji dopuścił się oczywistego naruszenia prawa w powyższym rozumieniu, ani że zaskarżony wyrok jest oczywiście wadliwy. Polemiczna skarga kasacyjna zawiera rozmaite kontrowersje faktyczne i prawne, które wszakże nie zostały objęte adekwatnymi - innymi niż rzekomo oczywista zasadność wniesionej skargi - wnioskami o przyjęcie jej do merytorycznego rozpoznania, których Sąd Najwyższy nie może domyślać się ani zastępować strony skarżącej w sformułowaniu takich wniosków o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, które wymagałyby merytorycznej interwencji najwyższej instancji sądowej. Oczywistość naruszenia przepisów prawa powinna być widoczna od razu, bez wnikania w szczegóły sprawy oraz bez potrzeby ponownej analizy istotnych kontrowersji prawnych, których wszakże autor skargi kasacyjnej nie sformułował w postaci potencjalnie istotnych zagadnień prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) lub potencjalnej potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących wątpliwości na gruncie złożonych ustaleń faktycznych przedmiotowej sprawy (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Ponieważ takich, potencjalnie adekwatnych wniosków o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania Sąd Najwyższy nie może domyślać się, ani poszukiwać w procedurze przedsądu, przeto ułomnie sporządzona skarga nie nadawała się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z 12 lutego 2020 r., I UK 97/19, LEX nr 2805046).

Przywołane w niniejszym postanowieniu orzecznictwo Sądu Najwyższego znajduje w pełni zastosowanie.

Biorąc powyższe pod uwagę, należy zauważyć, że twierdzenia skargi stanowią w istocie polemikę z ustaleniami faktycznymi i oceną dowodów dokonaną przez Sąd drugiej instancji, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej. W skardze trudno się doszukać podnoszonej oczywistości, zaś wykładnia przepisów nie jest błędna a ponadto przepisy zastosowano właściwie. Okoliczności sporu zaistniałego na tle przedmiotowej sprawy zostały przeanalizowane w procesie dowodzenia zakończonym wyrokiem. Sąd Najwyższy związany był ustaleniami faktycznymi oraz oceną materiału dowodowego dokonaną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Z powyższych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzeczono jako w sentencji.

Na podstawie art. 98 k.p.c. w zakresie kosztów zasądza się od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kwotę 240,00 zł (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów w postępowaniu kasacyjnym.